

Z nečekaného úhlu

Fejeton Rudolfa Křestana

Kdybch měl obratného právníka, možná bych tu budovu ve středu Prahy mohl v rámci rozličného přerozdělování majetku vysoudit. Jistý nárok bych — vzhledem ke svému křestnímu jménu — měl. Ale vhodnou dobu jsem propásl, takže Rudolfinum mi nepatří.

Nestěžuji si. Kdo ví, jak bych tu rozlehlou budovu vytápěl. Nemluvě o účtu za elektřinu v rozsvícených lustrech Dvořákovy síně. A co teprve uklízení po odchodu návštěvníků.

Vnuk Štěpán je mladý violoncellista, a když vystupoval s Pražskou komorní filharmonií v Rudolfinu, obstaral nám tam volné vstupenky. Díky jeho volňáskům to nebylo poprvé, kdy došlo k mému aspoň chvilkovému pomyslnému spoluvlastnictví té budovy.

Vstupenky od Štěpána nebývají sice zrovna na nejlepší místa, ale i tak jsme za ně se ženou vždycky vděční. Oba jsme tvůrčího zaměření, takže se snažíme brát ta různě umístěná sedadla také jako příležitost k objevování rozličných úhlů poslechu a pohledu.

Pravda, někdy je to jen pohled dílčí, když na zastrčeném místě nevidíme část orchestru, ale — a to oceňujeme — přes to i tu skrytou část hudebníků slyšíme.

Nebylo už mnohokrát řečeno, že hudba povzbuzuje představivost?

Na zmíněném koncertu s Pražskou komorní filharmonií došlo pro nás k možnosti unikátního pohledu na orchestr zezadu. Zasluhu na tom měly volňásky na emporu. Tedy do prostoru bezprostředně u varhan za pódium. Někdy tu vystupují pěvecké sbory, ale když ne, jsou tam k dispozici sedadla návštěvníků.

Na těch místech nad zády orchestru je sice o něco horší poslech, ale člověk si tam zase může připadat důležitě, neboť je po celou dobu koncertu nasvícen

spolu s varhanami stejně vydatně jako orchestr pod ním.

Věděli jsme předem, jaké neobvyklé místo nás čeká. Žena Magda před naším odchodem z bytu usoudila, že musí zvolit oděň ještě pečlivěji než jindy. Nestává se každý den, abychom byli v přímém zorném poli tolika bytostí — odhadem celé tisícovky lidí v publiku.

Taky já jsem vybíral košili a kravatu obezřetněji než obvykle. Stejně tak i náležitě veledlouhé černé ponožky. Mrav káže, že vsedě nemá být pánovi vidět ani proužek holých lýtek.

Netušil jsem přesně, do jaké míry budu na empoře zviditelněn, ale pro jistotu jsem si nablýskal polobotky dvojnásobně blyštivěji než jindy. Jako bych podvědomě předpokládal, že v publiku může být i můj bývalý velitel z času vojenské prezeneční služby. Míra lesku bot byla pro něj základním hodnotícím měřítkem.

K našim přípravám před koncertem patřila i prozíravá manželčina nabídka, zda se nechci podívat na internetovém YouTube na sólistu Albrechta Mayera. Tedy na světově proslulého německého hobojistu z Berlínské filharmonie, hlavního hosta nadcházejícího koncertu.

Žena pravila: „Na internetu mu můžeš vidět do tváře, na empoře mu uvidíme jenom záda.“

Měla pravdu.

Ani mistrova záda však nebyla zanedbatelná. Při poslechu jeho úžasné hry ve Dvořákově síni Rudolfinu nám bylo dokonce i ze sólistových zad zjevné, jak se podle jemného pohybu ramen laská se svým hobojem, byť námi neviděným.

Strhující potlesk po Mayerově vystoupení měl pak pro nás tu výhodu, že jsme nadšenému publiku viděli do tváře a na aplaudující ruce. Nikdy předtím jsem si neuvědomoval, jak rozličně tleskací

techniky existují. Někdo v sále tleskal rozmáchně, jiný decentně. Někdo s rukama málem v klíně, jiný ve výši hrudníku, někdo téměř nad hlavou.

Ačkoliv se zmiňuji o mimohudebních vjemech, nijak neumenšily můj základní prožitek z koncertu. Naopak — svým způsobem povýšily.

Nešlo jen o hlavního hosta, ale o celý koncert s provedením děl několika klasických skladatelů. Dirigoval Jakub Hruša, jemuž jsem v průběhu řízení orchestru viděl poprvé po celou dobu do obličje. A bylo na co hledět! Prožíval dirigování dychtivě celým obličejem — očima i rty. Pozoruhodný byl i pohled na významné pohyby jeho dlaní, do nichž není z běžného místa vidět.

V protilehlém velkém hledišti hlavním jsem byl fascinován posluchačem ve třetí řadě, který taky dirigoval. Jen tak pro sebe, skrytě a náznakově dvěma ukazováčky, leč z empory viditelně. Co mu asi šlo hlavou? Co si představoval?

Zajímavá byla i možnost nahlédnutí do not jednotlivým hudebníkům. Obdivoval jsem jejich zručnost při obracení notových stránek. Včetně aplikace smyčce k tomu účelu.

Koncert byl pro mě zážitkem jak slyšenou hudbou, tak i spatřenými objevnými skutečnostmi. Možná by pro každého z nás bylo tu a tam prospěšné změnit navyklý úhel pohledu. A nemyslím tím zdaleka pouze pohled na orchestr.

Po závěru koncertu jsme vnukovi Štěpánovi blahopřáli — a nejen k úspěšnému koncertu. Zároveň i k tomu, že jsme ze zadního pohledu poprvé viděli, jak při usedání na židli obratně odhodil krovky svého fraku, aby si na ně nesedl. ☒

(Z autorovy knižní sbírky
Co jsem si nadrobil, 2010)